

TAKÁCSI IPAROSOK, KERESKEDŐK, MÁS FOGLALKOZÁST ŪZŐK ADATTÁRA (1719–1914) • Az elmúlt években több tanulmányt, közleményt jelentettünk meg Takácsi község történetére vonatkozóan.<sup>1</sup> A község történeti olvasókönyvének összeállítása során a közösség vallási és világi vezetőinek adatait éppúgy megismertük, mint a különféle mesterségek képviselőit. A község szolgálatába felfogadottak, a lakosságot ellátó kézművesek, kereskedők adatainak összegyűjtését az anyakönyvek a XVIII. századtól teszik lehetővé. A kutatás során nagy nehézséget okozott, hogy sok családnév (pl. Bognár, Fazekas, Kovács, Molnár, Takács, stb.) foglalkozásnévből keletkezett, egy idő után azonban a család tagjai nem folytatták őseik mesterségét, vagy ha folytatták is, annak ténye források hiányában nem igazolható. A katolikus, református és evangélikus lelkészek ugyanis az anyakönyvekbe a XVIII. században csak elvétele, a következő században is rendszertelenül jegyezték fel az illető személy foglalkozását, így a nem mezőgazdálkodásból élőkről csak hiányos adatsorokat állíthattunk össze. A rendi korszakban a társadalmi helyzet rögzítése, a nemes (nobilis), nem nemes (ignobilis, plebejus) megkülönböztetését tartották fontosnak.

A Dunántúli Református Egyházkerület 1824-ig nem szabályozta az anyakönyvek szerkezetét, a rovatos anyakönyvet csak ekkor vezette be, amelyben már szerepelt a szülők „charakterére”, később „állapotjára” való utalás, melyet a helyi református lelkész sokszor úgy értelmezett, hogy a szülők nemes vagy nem nemes voltát kell feltüntetnie, s nem az apa foglalkozását. A születés és elhalálozás dátuma helyett a lelkészek gyakorta a keresztelezés és temetés idejét jegyezték fel egészen addig, amíg 1852-ben kormányrendelet elő nem írta az anyakönyvekben a születés, keresztelezés, elhalálozás és temetés időpontjának megkülönböztetését. A vaszari katolikus anyakönyvekben sajnos még a XIX. század második felében is a társadalmi állást (nemes/nemtelen) tüntették fel foglalkozás helyett.

Az alábbiakban a Dunántúli Református Egyházkerület Levéltárában, a Pápai Evangélikus Egyházközség, a Takácsi Evangélikus Egyházközség, illetve a Vaszari Római Katolikus Plébánia irattárában őrzött anyakönyvek és más iratok segítségével összeállított nem földműves foglalkozásúak adattárát a források helyek megjelölésével tesszük közzé abban a reményben, hogy e közlemény

<sup>1</sup> HUDI József: Takácsi nemes község alfabetizációja a későrendi korszakban (1698–1847). = Acta Papensia (AP) XIII (2013) 3. sz. 347–368., Uő.: Takácsi község egyházi és világi archontológiája I–II. (1613–2014) = AP XIV (2014) 3–4. sz. 309–334., AP XV (2015) 1–2. sz. 17–60.

alapja lehet a további kutatásnak. A feltárt adatok ugyanis más levéltári források bevonásával kiegészíthetők.

A személyi adatok közlésekor a helytel való takarékoság érdekében rövidítéseket alkalmaztunk.<sup>2</sup> Az adattár összeállításakor a következő forrásokat néztük át, illetve használtuk fel:

**Balogh Lajos takácsi bíró 1866. évi számadásai** (*Böröczky Dezső pápai lakos XIX–XX. századi családi iratai, Pápa*): fotómásolata a közlemény írójának birtokában.

**Dunántúli Református Egyházkerület Levéltára (DREL) III. 49. Takácsi Református Egyházközség iratai (1720–1979), anyakönyvek: I. sz. (keresztelési) anyakönyv (1720–1747), II. sz. vegyes anyakönyv (1738–1748), III. sz. vegyes anyakönyv (1748–1788), IV. sz. vegyes anyakönyv (1788–1839), V. sz. vegyes anyakönyv (1840–1887), VI. sz. (keresztelési) anyakönyv (1858–1908), VII. sz. (halotti) anyakönyv (1866–1915); Takácsi község képviselőtestületi jegyzőkönyve I. (1886–1902).**

**Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (VeML) IV. 1. f. Acta insurrectionalia 1741–1848 (–1859).**

**Pápai Evangélikus Egyházközség irattára, I. sz. vegyes anyakönyv (1708–1714), II. sz. vegyes anyakönyv (1784–1855), III. sz. vegyes anyakönyv (1855–1886), IV. sz. vegyes anyakönyv (1887–1895).<sup>3</sup>**

**Vaszari Római Katolikus Plébánia irattára, I. sz. vegyes anyakönyv (1702–1772), II. sz. keresztelési anyakönyv (1772–1793), III. sz. keresztelési anyakönyv (1794–1845), IV. sz. keresztelési és halotti anyakönyv (1846–1852), V. sz. keresztelési anyakönyv (1852–1889), VI. sz. keresztelési anyakönyv (1889–1895), VII. sz. házassági anyakönyv (1773–1851), VIII. sz. házassági anyakönyv (1852–1895), IX. sz. halotti anyakönyv (1772–1849), X. sz. halotti anyakönyv (1852–1891), XI. sz. halotti anyakönyv (1891–1895).<sup>4</sup>**

A közzétett adatok nemcsak családtörténeti szempontból hasznosíthatók; a község társadalom- és gazdaságtörténetére, igazgatástörténetére, sőt, erkölcsi világára is rávilágítanak. Tükrözik a kapitalista átalakulással járó változásokat, melyek során a régi foglalkozások háttérbe szorultak, kihaltak, újak keletkeztek.

(– Hudi J.)

<sup>2</sup> Rövidítések: akv. = anyakönyv; d. = doboz; ev. = evangélikus; ker. = keresztelési; képv. = képviselő-testületi jegyzőkönyv; PL = Pápai Lapok; ref. = református; r. k. = római katolikus; sz. = számú.

<sup>3</sup> Ezúton is köszönöm Polgárdi Sándor pápai evangélikus lelkésznek, a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye esperesének a kutatáshoz nyújtott segítségét.

<sup>4</sup> A vaszari plébániai anyakönyvek kutatásához nyújtott segítségét Mezei Zsolt kollégámnak köszönöm.

1719. október 14. Kovács János János fiának egyik keresztapja Szecsődi Márton *kovácslegény*. (I. sz. ref. akv. 27.)
1720. február 6. Takács István Erzsébet leányának egyik keresztapja „István *kovács*”. (I. sz. ref. akv. 41.)
1723. október [nap nélkül]. Varga István Éva leányának keresztapja: István *kovácsmester*, továbbá a *legénye* és mások. (I. sz. ref. akv. 46.)
1723. október 10. Kanto János Kata lányának keresztapja István *kovácsmester*, a *legénye* és mások. (I. sz. ref. akv. 55.)
1724. szeptember 3. Szakonyi Jánosnak, a „*falu kocsissának*”, Szakonyi Jánosnak ikrei születtek: Mihály és Kata. A komák egyike István *kovács* szolgája, „Örse”. (I. sz. ref. akv. 62.)
1726. január 12. Kis György János fiának egyik keresztapja István *kovács*. (I. sz. ref. akv. 67.)
1729. július 22. Megkeresztelik Takács Márton *lópásztornak* („lovaknak vagy ménes pásztornak”) István fiát. (I. sz. ref. akv. 89.)
1730. február 7. Kalmár György György fiának keresztapja Kis János, Pátkai János *takács* legénye. (I. sz. ref. akv. 91.)
1735. augusztus 26. Nagy István *kovácsnak* és feleségének Erzsébet nevű leányát megkeresztelik. (I. sz. ref. akv. 124.)
1737. május 12. Nemes Győri István és Tót Anna István fiának keresztszülei között van Kardos András *ökörscordás* és felesége, Tálás Ilona. (I. sz. ref. akv. 136.)
1739. június 13. Nemes Kovacsics György és Horváth Erzsébet Zsuzsanna lányának egyik keresztszüelője Nagy István *kovács* „feleségestül”. (I. sz. ref. akv. 140.)
1740. július 15. Takács Ádám és Szűcs Zsuzsanna Zsuzsanna lányának keresztszüelői között van Németh *takács* feleségestül, István *kovács* feleségestül. (I. sz. ref. akv. 142.)
1740. december 20. Nemes Kis Ferenc és Somogyi Judit Katalin leányának keresztszülei között van Vigyázó úr *juhásza*, Takács Péter és felesége, Galambos Katalin (I. sz. ref. akv. 144.)
1742. augusztus 25. Nemes Hajdán István és Andorka Anna Katalin lányának keresztszülei között van *Csapláros* Horváth Ferenc és felesége Molnár Éva. (I. sz. ref. akv. 147.)

1742. **december 29.** Nemes Takács István és Szűcs Jutka János fiának kereszt-szülei között van István *kovács* és felesége, Kovács Katalin. (I. sz. ref. akv. 148.)
1743. **június 29.** Agilis<sup>5</sup> Vajda János és Szép Katalin Julianna lányának kereszt-szülei között van a „falu malmában való *molnár legény* feleségestül.” (I. sz. ref. akv. 143.)
1744. **január 11.** Gabonai István és Hajdán Julinka Erzsébet lányának kereszt-szülei között van „Falu malmában való legény *Molnár* István, felesége Bar[ti] Éva”.<sup>6</sup> (I. sz. ref. akv. 151.)
1744. **december 7.** Egy „öreg tót *csizmadia*” lakott a faluban, akit 1747. december 7-én temettek, a lelkész ekkor a „jövevényt” Csizmadia András néven jegyezte fel. (II. sz. ref. akv. 29.)
1744. **december 31.** Agilis Horváth Ferenc és Bagits Jutka Judit leányának egyik keresztszülője Német *takács* feleségestül. (I. sz. ref. akv. 155.)
1745. **április 29.** Eltemették a német származású, evangélikus vallású *Korcs-máros* vulgo<sup>7</sup> Kelner Jánost (II. sz. ref. akv. 28.)
1746. **szeptember –.**<sup>8</sup> Horváth aliter<sup>9</sup> *Csapláros* Ferencnek és feleségének Mihály nevű fiát megkeresztelik. (I. sz. ref. akv. 158.)
1746. **április 10.** Tormási János Márton fiának egyik keresztszülője Horváth vulgo *Csapláros* Ferenc és felesége, Molnár Márton Éva. (I. sz. ref. akv. 158.)
1747. **augusztus 11.** A község „eskütt *bábája*” Kovács Ferencné Kocsi Zsuzsanna. (I. sz. ref. akv. 160.)
1747. **október 10.** Illyés János és Nagy Erzsébet Éva leányának egyik kereszt-szüelője Nagy István „*falu kovácsa*” és felesége, Kovács Katalin. (I. sz. ref. akv. 160.)
1751. **szeptember 29.** Németh György és Szabó Sára Panni nevű lányának keresztapja Mihály *mester* és Kovatsits János *takácslegény* feleségestül. (III. sz. ref. akv. 3.)

<sup>5</sup> Agilis: a nemes anyától és jobbágy apától született fiú és annak leszármazottai, akik nemes birtokuk révén adómentesek voltak, személyük után viszont adóztak; részbeni adómentességük miatt szabadosoknak (libertini) is nevezték őket.

<sup>6</sup> A feleség nevét a lap megerősítésére fölragasztott papírszegély elfedi.

<sup>7</sup> vulgo (latin) = népiesen

<sup>8</sup> A keresztelés napját a lap megerősítésére fölragasztott papírszegély elfedi.

<sup>9</sup> aliter (latin) = másként

1752. december 5. Énekszóval eltemetik Német *takács* fiacskáját. A családnév valószínűleg a takácsmester származására utal. (III. sz. ref. akv. 85.)
1754. február 23. Rusás Ádám *kovácslegény* feleségül veszi István *kovács* Kata lányát. (III. sz. ref. akv. 80.)
1754. május 24. Molnár Mihály és Redegei Katalin Ferenc nevű fiának keresztapja Kontz Mihály *molnárlegény*. (III. sz. ref. akv. 6.)
1755. augusztus 11. Az öreg Maratzi nevű *koldust* prédikációval temeti a lelkész. (III. sz. ref. akv. 86.)
1756. január 21. Agilis Varga Márton Jutka leányának keresztszülője Kovatsits Miklós *bognárlegény* és felesége, Kelner Rusinka. (III. sz. ref. akv. 8.)
1757. december 17. Nemes Nagy Ferenc (meg nem nevezett) lányának keresztapja Csabi *takács* és felesége. (III. sz. ref. akv. 8.)
1778. január 28. *Molnár* vagy Baki Ferenc feleségül veszi Vass Ferencné özvegyét, Boros Katát. A kettős névhasználat Baki Ferenc foglalkozására utal. (III. sz. ref. akv. 83.)
1780. február 19. Horváth István katolikus *takácsmester* (textor) és Zsuzsanna nevű feleségének Erzsébet nevű lányát megkeresztelik. (Vaszari r. k. ker. akv. 1772–1793. 69.)
- 1785-ben Baki Ferenc *molnármester* a pápai ref. kollégiumnak 5 garast adományozott. (III. sz. ref. akv. 73.)
1786. február 9. Csősz István *molnárlegény* feleségül veszi néhai Perei János Judit nevű lányát. (III. sz. ref. akv. 84.)
1786. október 30. előtt (a nap hiányzik) Orbán József *kovácsmester* feleségül veszi Horváth István hajadon lányát, Katát. (III. sz. ref. akv. 85.)
- 1790–1791: a református templom építésére adakozók között találjuk a reformátusok közül: Baki Ferenc *molnármestert*, a bodnár és takács *céhet*, Csabi József *bodnárt*, Kovács József *juhászt*, Mozgai György *bodnárt*, Nagy Pál *molnármestert*, Szabó Ferenc *katonát*, Varjas János *bodnárt*. Az evangélikusok közül: Baráth János *kovácsmestert*, Horvát János *bodnárt*, Horvát János *takácsmestert*, Horváth János *csapómester* vejét, ifjú Kovács János *takácsmestert*, Pátka Márton *bodnárlegényt*, Pintér János *takácsmestert*, Takács János *takácsmestert*. (IV. ref. akv. 459–475.)
1791. február 7. Tóth Sándor, a *helység kanásza* megházasodik, felesége Fodor Erzsébet. (IV. ref. akv. 366.)
1792. március 7. Baki Ferencet, a *helység molnárját* eltemetik. (IV. ref. akv. 316.)

1794. június 1. Kováts Ferenc a *helység mészárosa*. Feleségétől, Lukáts Évától született Ferenc fiát megkeresztelik. (IV. ref. akv. 25.)
1795. május–október között: Néhai Katona Mihálynét feleségül veszi nemes Demeter János, miután felmennek Bécsbe és meg hozzák a volt *katona* férj halotti bizonyítványát. (IV. ref. akv. 366.)
1796. november 5. Eltemetik Vánkos György 61 éves *bognármestert*. (Pápai II. sz. ev. akv. 299.)
1797. május 31. A nemesi felkeléshez összeírták a kézműveseket és éves jövedelmüket, amely alapján hozzájárultak a lovas felkelők kiállítási költségeihez. A pápai járási összeírás szerint Takácsiban 7 mesterember volt: Benkő János *kovács* (jövedelme: 30 ft), Orbán József *kovács* (20 ft). Keller Mihály *bognár* (20 ft), Vargyas [Varjas] János *bognár* (20 ft), Horváth János *takács* (10 ft), ifj. Csabi Mihály *takács* (10 ft), Kovács Ferenc *mészáros* (20 ft). (VeML IV. 1. f. 17. d.)
1798. augusztus 29. Tót Sándor *kanász* István fiát megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 48.).
1801. július 10. Eltemetik Kárbély János 75 éves *ács- és bognármestert*. (Pápai II. sz. ev. akv. 394.)
1806. március 15. Vas János *takácsmester* temetése. (IV. sz. ref. akv. 323.)
1807. december 23. Eltemetik Tóth Sándor *kanász* lányát. (IV. sz. ref. akv. 323.)
1808. március 28. Orbán József *kovácsmester* temetése. (IV. sz. ref. akv. 324.)
1808. július 22. Bakos István *asztalosmester* fiát temetik. (IV. sz. ref. akv. 324.)
1808. november 6. Eltemetik a hektikában elhunyt Keller Mihály 65 éves *bognármestert*. (pápai II. sz. ev. akv. 408.)
1817. szeptember 14. Nemes ifj. Horváth János evangélikus birtokos és *marhakereskedő* és Tóth Erzsébet Zsófia lányát megkeresztelik. (II. sz. ev. akv. 1817. 98.)
1818. szeptember 19. Schwartz András céhes *szabómester* és Roch Kata József fiát megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 100.)
1819. február 22. Szalai Ferenc *helység kovácsa* és Döri Terézia Ferenc fiát megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 103.)
1819. március 15. Illyés Ferenc *csizmadiamester* és Vánkos Katalin József fiát megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 103.)
1819. március 17. Németh István *árendás kocsmáros* és Major Katalin József fiát megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 103.)

1819. április 19. Ifj. Huszár István *takácslegényt* eltemetik. (IV. sz. ref. akv. 327.)
1820. január 7. Ötvös János *kovácmester* és Horváth Éva János fiát megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 107.)
1820. április 8. Tóth Sándor *kanász* feleségének temetése (IV. sz. ref. akv. 327.)
1820. július 30. Németh János *takácmesternek* és Pintér Zsuzsánnának Zsuzsanna nevű lányuk születik, augusztus 1-jén megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 110.)
1820. október 30. Agilis Horváth János *takácmesternek* és nemes Vásonyi Zsuzsánnának Zsuzsanna nevű lányuk születik, másnap megkeresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 111.)
1821. február 19. Nemes Kovátsits Imre keresztszülei: Nemes Kovács Ferenc *mészárosmester* és Gellért Julianna. (pápai II. sz. ev. akv. 112.)
1821. május 6. „Hasmenésben” elhunyt Szalay Mihály 67 éves *árendás mészáros és fogadós*. (pápai II. sz. ev. akv. 421.)
1821. augusztus 27. Patécsban elhunyt Kolber István *bognármester* 11 éves Zsuzsa lánya, két nap múlva temették. (pápai II. sz. ev. akv. 421.)
1821. december 5. Megszületett Németh János *árendás kocsmáros* és Major Katalin János fia, december 9-én keresztelték meg. Keresztszülei: Öregebb Tóth János *marhakereskedő* és felesége, Balassa Ersébet; Horváth János *marhakereskedő* és felesége, Tóth Erzsébet. (pápai II. sz. ev. akv. 113.)
1822. május 6. Horváth László *takácmester* temetése (IV. sz. ref. akv. 328.)
1823. november 23. Agilis Réti István *faragónak*, napszámosnak és Soós Juliannának András nevű fia születik, még aznap megkeresztelik. A keresztszülők egyike Halász Pál evangélikus *oskolamester* és felesége, Horváth Erzsébet. (pápai II. sz. ev. akv. 119.)
1828. január 4. Baráth János *kovácslegény*, Baráth János fia feleségül veszi néhai Pápai György pápai lakos árva lányát, Zsófiát. (IV. sz. ref. akv. 386.)
1828. július 11. Szenté János *molnármesternek* és feleségének, Soós Juliannának megkeresztelik Zsuzsanna nevű lányát. (IV. sz. ref. akv. 180.)
1828. augusztus 26. Kántor István a *helység kovácsa*; Erzsébet nevű lányát eltemetik. (IV. sz. ref. akv. 332.)
1829. május 10. Barát János *kovácmesternek* és feleségének, Pápai Zsófiának Julianna nevű lányát megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 183.)

1829. július 25. Orbán Ferenc *kovácmesternek* és feleségének, Mikó Zsuzsannának Zsuzsanna névre keresztelik. (IV. sz. ref. akv. 185.)
1829. március 13. Eltemették Csabi Mihály *takácmestert*, aki 71 éves korában szélütésben hunyt el. (IV. sz. ref. akv. 333.)
1829. szeptember 23. Kán István *kovácmester* és Dótz Julianna Károly fiát megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 187.)
1830. február 16. Csabi Mihály ifjú legény, *takácmester* feleségül veszi pere nemese Csurgai József Erzsébet nevű lányát. (IV. sz. ref. akv. 388.)
1829. május 10. Barát János *kovácmesternek* és feleségének, Pápai Zsófiának Julianna nevű lányát megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 183.)
1830. július 25. Szenté János *molnármesternek* és Tóth Erzsébetnek Sándor nevű fiát keresztelik. A keresztszülők egyike Kováts Ferenc *mészáros-mester* és felesége, Gellért Julianna. (pápai II. sz. ev. akv. 143.)
1830. május 27. Kováts Ferenc *helység mészárosa* és felesége, Gellért Julianna a keresztszülők között említettnek. (pápai II. sz. ev. akv. 141.)
1831. január 8. Kalber István *bognármesternek* és Csete Katalinnak János fia születik, másnap keresztelik. (pápai II. sz. ev. akv. 144.)
1831. március 29. Nemes Nagy Imre *takácmester* és Horváth Julianna János fiát megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 199.)
1831. november 31. Hideglelésben 47 évesen elhunyt nemes Illés Ferenc *csizmadiamester*, akit december 1-én temettek. (pápai II. sz. ev. akv. 334.)
1831. december 29. Hektikában 72 évesen elhunyt Kováts Ferenc, a helység *mészárosa*, szilveszter napján Zámolyi József káplán temette. (pápai II. sz. ev. akv. 334.)
1834. augusztus 5. Kováts Ferenc, néhai Kováts Ferenc takácsi *mészáros-mester* fia özvegy nemes Horváth Józsefné sz. Rédei Juliannát veszi feleségül. (IV. sz. ref. akv. 394.)
1835. január 26. Az evangélikus Nagy Péter a *helység kovácsa*. Feleségétől, Buti Sárától Pál fia születik, még e napon megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 219., pápai II. sz. ev. akv. 163.)
1837. április 15. Molnár Pál *csikós* és Mészáros Julianna György nevű gyermekét megkeresztelik. (IV. sz. ref. akv. 231.)
1838. április 19. Német József peretakácsi *kanász* feleségül veszi a Szerecsenyben született, de Varga János takácsi lakosnál tartózkodó árva leányt, Varga Évát. (IV. sz. ref. akv. 402.)

1839. január 3. Nemes Marton János közbirtokos és nemes Horváth Zsófia házasságából Ida Terézia nevű lány születik. Január 5-én az egyik keresztszülő tekintetes Horváth János ifjú *ügyvéd*. (pápai II. sz. ev. akv. 165.)
1839. május 27. Barát János *kovácmester* 9 forintot ad a pápai református kollégium új telkének megvételéhez. (IV. sz. ref. akv. 478.)
- 1843–1844: A református templom Pesten veendő 600 fontos harangjára adakozók között van nemes Horváth János *takácmester*, Barát János *kovácmester*, továbbá Fehér Sándor, a *falukovácsa*. (IV. sz. ref. akv. 485–486.)
1844. február 5. Murai János végleg elbocsátott *katona* feleségül vette Tót Katalint. (V. sz. ref. akv. 169.)
1850. május 3. Csontos Jánosnak, a „nemes helység *kovácsának*” és feleségének, Nyitrai Erzsébetnek Sándor nevű fia született. (V. sz. ref. akv. 66.)
1850. augusztus 24. Eltemették Csontos János *kovácmester* és Nyitrai Erzsébet 16 hetes Sándor fiát. A falukovácsa házasságkötés előtt teherbe ejtette leendő feleségét. (V. sz. ref. akv. 268.)
1852. február 9. Meghalt Dömötör Sándor *takácmesternek* 5 hetes Julianna nevű „kislyánkája”. (V. sz. ref. akv. 270.)
1852. május 26. „Sinlődésben” elhunyt néhai Zsirai Ferenc *takácmester* özvegye, az 58 éves Pintér Zsuzsanna. (V. sz. ref. akv. 272.)
1852. augusztus 1. Szintén „sinlődésben” elhunyt néhai Barát János *kovácmester* özvegye, a 60 éves Győri Anna. (V. sz. ref. akv. 272.)
1852. szeptember 24. „Sinlődésben” elhunyt Balassa János 70 éves *kézműves*. (V. sz. ref. akv. 272.)
1852. december 13. E napon elhunyt Kozma Dániel *takácmester* egynapos Lídia nevű lánya, akit 15-én temettek el. (V. sz. ref. akv. 272.)
1853. január 30. Daganatos megbetegedésben elhunyt Német Imre *takácmester* 59 éves felesége, Bolla Éva. (V. sz. ref. akv. 274.)
1853. február 2. Takács József acsádi származású, de Takácsiban élő 29 éves nőtlen református *kézműves* feleségül veszi Varga Zsuzsanna 31 éves özvegyasszonyt. (V. sz. ref. akv. 186.)
1853. április 26. A megözvegyült Német Imre 58 éves református *takácmester* feleségül veszi Berkes Éva 32 éves református hajadont, gecsei szolgát. (V. sz. ref. akv. 186.)
1853. május 21. Varga Pál 24 éves református *takácslegény* feleségül veszi Pintér Zsuzsanna pereit 16 éves református hajadont. (V. sz. ref. akv. 186.)

1853. július 13. Perében a 203. számú házban „elnyomorodás” következtében 57 éves korában elhunyt Pintér János „*kéregető szegény*”. A koldusbotra jutott férfi a faluközösség adományaiból élte utolsó napjait. (V. sz. ref. akv. 274.)
1853. szeptember 24. Száraz betegségben 67 éves korában elhunyt nemes Kan János földműves és *bognármester*. A kettős megjelölés bizonyítja, hogy az iparosok közül többen nem dolgoztak egész évben, jövedelmüket földműveléssel egészítették ki. (V. sz. ref. akv. 274.)
1853. november 3. Tót András *barompásztor* és Tót Julianna házasságából Zsófia nevű lányuk született. (V. sz. ref. akv. 104–105.)
1853. december 29. Egyhetes korában elhunyt nemes Dömötör Gábor *takácmester* János nevű fia. (V. sz. ref. akv. 276.)
1854. április 20. Hatvan évesen elhunyt nemes Kozma Ferenc perei *kézműves*, két nap múlva temették. (V. sz. ref. akv. 278.)
1854. május 7. Nemes Kis Sándor 25 éves református *kézműves* feleségül veszi Horváth Éva 20 éves református hajadont. (V. sz. ref. akv. 188.)
1854. október 30. Kis József 35 éves református özvegy *kézműves* feleségül veszi nemes Takáts Julianna 33 éves református özvegyasszonyt. (V. sz. ref. akv. 180.)
1855. január 28. Perében elhunyt nemes Kozma Dávid *takácmester* egyéves Sándor nevű fia. (V. sz. ref. akv. 280.)
1855. október 9. Kolerában elhunyt Kardos Mihály 48 éves *takácmester*. (V. sz. ref. akv. 286.)
1856. március 25. Fehér Sándor 45 éves özvegy református *kézműves* feleségül veszi a 31 éves nemes Mozgay Mária hajadont, nemes Mozgay Sándor *iskolatanító* és Vincze Zsuzsanna lányát. (V. sz. ref. akv. 192.)
1856. szeptember 22. Hatvan éves korában, szélhűtésben elhunyt Csabi János *takácmester* felesége, Horváth Erzsébet. (V. sz. ref. akv. 288.)
1857. február 20. Himlőben elhunyt Német János *csósz* negyedéves Zsófia nevű lánya. (V. sz. ref. akv. 290.)
1857. február 22. A Perén lakó 23 éves Csabi János nőtlen *takácmester* feleségül veszi Benedek István földműves („földész”) 23 éves Erzsébet nevű hajadon lányát. (V. sz. ref. akv. 192.)
1858. július 8. Cseh Ádám evangélikus *kovácmester* és Orbán Juliannának Miklós fia megszületik, július 10-én keresztelik. (III. sz. ref. akv. 2–3.)

1858. október 15. Kolmár József evangélikus *takácmester* és felesége házasságából Gábor nevű fiú születik, két nap múlva keresztelik. (III. sz. ref. akv. 4–5.)
1858. december 26. Nemes Csabi István *takácmester* és Benedek Erzsébet fia a szülés után kereszteleetlenül hunyt el. (III. sz. ref. akv. 4–5.)
1859. július 16. Vajda József *takácmesternek* és Kozma Erzsébetnek megszületik Imre nevű fiúk, két nap múlva keresztelik. (III. sz. ref. akv. 12–13.)
1860. június 25. Takácsiban „sinlődésben” elhunyt Csabi Ferenc 77 éves *takácmester*. (V. ref. akv. 298.)
1860. augusztus 17. Perében 51 éves korában „görcsben” elhunyt Csabi Mihály *takácmester* neje, Csurgai Erzsébet. (V. ref. akv. 298.)
1860. szeptember 25. Kozma Ferenc *takácmesternek* és Császár Juliannának Lídia nevű lánya születik, másnap keresztelik. (III. sz. ref. akv. 18–19.)
1860. október 16. Nemes ifj. Kozma János 32 éves nőtlen református szabados *katona* feleségül veszi Vági Zsuzsanna 16 éves református hajadont. (V. ref. akv. 198.)
1861. január 29. Horváth András 24 éves református nőtlen *takácmester* feleségül veszi Vajda Katalin 20 éves református hajadont. (V. sz. ref. akv. 198.)
1861. április 23. Kis Ferenc végleg elbocsátott („kiszolgált”) 46 éves református nőtlen *katona* feleségül veszi Erdéli Zsuzsanna 30 éves református özvegyasszonyt. (V. sz. ref. akv. 198.)
1863. január 1. Sorvadásban elhunyt Viczay István szolgálatban lévő *katona* és Györgyi Erzsébet másfél éves István nevű fiacskája. (V. sz. ref. akv. 306.)
1863. július–december: a takácsi tűzvész kárainak fedezésére a református egyház által felvett 1000 pengőforint kölcsön visszafizetésére adakozók között találjuk Dömötör Gábor *nádazót*. (IV. sz. ref. akv. 499.)
1864. február 11. Megfagyott és elhunyt Orbán Ferenc *kovácmester*. Két nap múlva temették el. (V. sz. ref. akv. 310.)
1865. július 24. Végelgyengülésben elhunyt Német Imre 73 éves *takácmester*. (V. sz. ref. akv. 314.)
1866. február 24. Takács János (kb. 1791–1866) *takácmester* 75 éves korában elhunyt, két nap múlva temették. (VII. sz. ref. akv. 2–3.)
1866. január 1. Év elejétől december végéig Fischer Sámuel bérelte a községtől a *kocsmát*. (Balogh Lajos bíró 1866. évi számadása – Böröczky Dezső családi iratai, Pápa.)

- 1866. január 1.** Év elejétől év végéig Obermajer *pék* 6 forintért bérelte a pékséget a községtől. (Balogh Lajos bíró 1866. évi számadása – Böröczky Dezső családi iratai, Pápa.)
- 1867. augusztus 20.** Szélütésben elhunyt Erdéli János (kb. 1796–1867) ref. *harangozó*, akit másnap egyházi tanításokkal és búcsúztató versekkel temettek. (VII. sz. ref. akv. 8–9.)
- 1870. március 25.** Tüdőgyulladásban meghalt Horváth István (kb. 1844–1870) *asztalosmester*. (VII. sz. ref. akv. 24–25.)
- 1873. október 1.** Horváth Gábor *takácsmesternek* és Vajda Juliannának lánya született, aki a szülés után keresztleletlenül elhunyt. (III. sz. ref. akv. 142–143.)
- 1874. május 17.** Öregkori elgyengülésben elhunyt Horváth János (kb. 1796–1874) *asztalosmester*, Czwick Zsuzsanna férje. (VII. sz. ref. akv. 36–37.)
- 1877. május 1.** Kozma József ifjú 24 éves *takácsmester* feleségül veszi Gyimóti Julianna 19 éves református hajadont, néhai Gyimóti János földműves („földész”) lányát. (V. sz. ref. akv. 224.)
- 1878. december 24.** Elhunyt özvegy öreg Horvát István (k.b. 1803–1878) *takácsmester*. (VII. sz. ref. akv. 52.)
- 1879. július 2.** Horvát János 27 éves takácsi születésű, 1872-ben a 19. gyalogezred 4. századából végleg elbocsátott *katona*, jelenleg pápai evangélikus *kocsmáros*, feleségül veszi Vincze Julianna 27 éves takácsi *varrónőt*. (V. sz. ref. akv. 228.)
- 1880. január 7.** Pallang Imre *takácsmester* és Zsirai Julianna házasságából Zsófia nevű lány született, 10-én keresztelték. (VI. sz. ref. akv. 194–195.)
- 1880. május 24.** Huszár István *molnármesternek* és Bándi Juliannának Krisztina nevű lánya született, 30-án keresztelték. (VI. sz. ref. akv. 198–199.)
- 1880. október 27.** Sorvadásban elhunyt ifjú Bóka Gábor *molnársegéd* (kb. 1856–1880), Bóka Gábor földműves és néhai Bodor Zsuzsa fia. (VII. sz. ref. akv. 55.)
- 1883. február 21.** Tüdővészben elhunyt Palland [= Pallang] Imre (kb. 1841–1883) *takácsmester*. Derecskén [Pápadereskén] született, Takácsiban élt. (VII. sz. ref. akv. 59.)
- 1883. március 1.** Szokolai Bálint *községi éjjeliőrnek* és Erdéli Katalinnak a fia halva született. (VI. sz. ref. akv. 213–214.)

- 1884. április 29.** A Peretakácsin élő Csurgai Sándor 25 éves nőtlen református *takácmester* feleségül veszi Tót Eszter 17 éves református takácsi napszámot („kézimunkást”). (V. sz. ref. akv. 236–237.)
- 1884. július 13.** Tüdővészben elhunyt Dömötör Gábor (kb. 1864–1884) *molnársegéd*. Budapesten lakott, Takácsiban, szülőfalujában ezen a napon temették el. (VII. sz. ref. akv. 63.)
- 1886. augusztus 30.** Sorvadásban elhunyt Kozma József (kb. 1855–1886) *takácmester*, Gyimóti Júlianna férje. (VII. sz. ref. akv. 68.)
- 1887. október 1.** Kozma József *takácmesternek* és Kovács Zsófiának megszületett Imre nevű fiúk, 2-án keresztelték meg. (VI. sz. ref. akv. 233.)
- 1887. december 1.** Pogács László a közbirtokossági malom *molnára*. (Képv. jkv. I. 20.)
- 1888. május 5.** Dömötör Sándor acsádi *bognármester* Takácsiban telepedik le, 100 forint letelepedési díjat kell fizetnie. (Képv. jkv. I. 24.)
- 1888. március 10.** Pogács László a *molnár* a közbirtokossági malomban. (Képv. jkv. I. 26.)
- 1888. július 29.** Sorvadásban elhunyt Vincze Lajos *kosárkötő*, Vincze János fia. (VII. sz. ref. akv. 71.)
- 1888. október 7.** A közbirtokossági kocsmá bérlei: Guttman Sámuel és Ignác *kocsmárosok*. Császár János közbirtokossági *kovácsnak* 1890. év Szent György napig tart a szerződése. (Képv. jkv. I. 33.)
- 1889. április 24.** Császár János *kovács* szerződését 3 évre, 1893. Szent György napig meghosszabbítják. (Képv. jkv. I. 51.)
- 1890. január 1.** A közbirtokossági kocsmát három évre, 1893. január 1-ig Tüskés Bálint győri *kocsmáros* veszi bérbe. (Képv. jkv. I. 53.)
- 1890. január 9.** A képviselőtestület Pogács Lászlónak, a közbirtokossági malom *molnárjának* éves bérleti díját a múlt évi gyenge termés miatt 50 forinttal mérsékli. (Képv. jkv. I. 57.)
- 1891. január 1.** A két kocsmát 1891-ben és 1892-ben Tüskés Bálint és Guttman Ignác *kocsmáros* évi 600–600 forintért bérli. (Képv. jkv. I. 69–70.)
- 1891. április 24.** Pogács László *molnár* évi 150 forintért újabb három évre bérbe veszi a közbirtokossági malmot. (Képv. jkv. I. 73.)
- 1892. augusztus 9.** A képviselőtestület Tüskés Bálint *mészáros* legény tartására kötelezi. Eddig Gulyás Imre községi szegényt és *juh pásztort* alkalmazta. (Képv. jkv. I. 96.)

- 1895. január 24.** Kozma Sándor református *takácmesternek* és evangélikus feleségének, Theringer Erzsébet megszületett Imre fiúk, aki azonban 1897. március 30-án elhunyt. (III. sz. ref. akv. 260.)
- 1895. augusztus 11.** A kocsmák bérbe vételére Tüskés Bálintné eddigi bérlő is beadja ajánlatát, de Weiner Adolf csöglei lakos, *kocsmáros és mészáros* nyeri el a bérletet 3 évre. Az 1895–1897. években 2 *kocsmáros* (Guttman Ignác, Weiner Adolf) egy *mészáros* (Weiner Adolf) és 3 *boltos* (Guttman Ignác, Horváth Miklós, Weiner Adolf) működik a községben. (Képt. jkv. I. 124., 129.)
- 1896. január 19.** Elhunyt Pinczés Ferenc *magánzó*, Hetesy Dániel *tanító* temette. (VII. sz. ref. akv. 92.)
- 1895. június 1.** Kóródi Pálnét *községi szülésznőnek* évi 20 forint fizetéssel felfogadják. Évekkel ezelőtt is ő volt a szülésznő, de részegeskedése miatt elbocsátották. Lelkére kötik, hogy magát tisztességesen viselje. (Képt. jkv. I. 133.)
- 1897. január 2.** A 25. vasúti őrházban elhunyt Szabó Lajos *vasúti őr* és Dobozi Katalin 5 év 7 hónapos József fia. Szabó Lajos Bicskén született. (VII. sz. ref. akv. 153.)
- 1898. április 26.** Takács Miklós *gépész-kovács* takácsi illetőségéről bizonyítványt kapott. 1857-ben született Takácsiban, katonának is innen sorozták be. A szakma kitanulása után 6 évig Gecsén, 2 évig Csikvándon, majd Ménfőn dolgozott és azért kérte illetőségének igazolását, hogy önállósodhasson, kiválthassa az iparigazolványt. (Képt. jkv. I. 150., 155.)
- 1899. január 1.** Weiner Adolf *kocsmáros és mészáros* lett ismét hat évre, 1905. január 1-ig a közbirtokossági kocsmá haszonbérlője. A másik községi *kocsmáros* Guttman Ignác volt. (Képt. jkv. I. 146., 162., 196.)
- 1899. június 29.** Végkimerülésben elhunyt Kozma Dániel (kb. 1824–1899) *takácmester*, akiről Szekeres Mihály lelkész fontosnak tartotta feljegyezni: „Istenféle, kegyes ember volt.” (VII. sz. ref. akv. 159.)
- 1899. december 17.** Szélhűdésben elhunyt Dömötör Sándor *harangozó*, aki 32 évig és 4 hónapig szolgálta egyházát. (VII. sz. ref. akv. 159.)
- 1904. augusztus 1.** Aggkori kimerülésben elhunyt Német Pál (kb. 1832–1904) *csósz*, Horvát Lídia férje. (VII. sz. ref. akv. 166.)
- 1905. augusztus 5.** Aggkórban elhunyt Pámer Lídia *magánzó*, aki Bőnyben született és Takácsiban a 66. számú házban lakott. (VII. sz. ref. akv. 167.)
- 1905. szeptember 7.** Aggkórban, 74 évesen elhunyt Cseh Ádámné sz. Orbán Julianna *magánzó*, aki a 139. számú házban lakott. (VII. sz. ref. akv. 168.)

1906. január 28. Aggkórban elhunyt Győry János (kb. 1832–1906) *magánzó*, „elvált férfi”. (VII. sz. ref. akv. 168.)
1906. július 18. „Kimerülésben” elhunyt özv. Német Pálné sz. Horvát Lídia (kb. 1840–1906) *magánzó*, munkás. (VII. sz. ref. akv. 168.)
1910. április 6. Végkimerülésben elhunyt Szokolai Bálint (kb. 1824–1910) *községi éjjeliőr*, aki e feladatkörben 49 éven át szolgált a falut. (VII. sz. ref. akv. 172.) 1866-ban a baktárságért és a dobolásért 10 forint 20 krajcár fizetést kapott. (Balogh Lajos bírő 1866. évi számadása – Böröczky Dezső család iratai, Pápa.)
1910. január 29. Az USA-ban, Bethlehembben 53 évesen, hűlés következtében elhunyt Zsebe János *gyári munkás*, Gyimóti Zsuzsanna férje, akit ottani lelkésze, Nagy Emil temetett el. Az első a takácsi református kivándorlók közül, aki nem láthatta viszont szülőföldjét. (VII. sz. ref. akv. 171.)
1910. március 13. A sajtóhírek szerint a közelmúltban Nyári Gyula takácsi *cigányzenész*, nagybőgős a kocsmában hagyta hangszerét, amelyet ellop-tak, de néhány nap múlva megkerült. (PL 1910. március 13. 5.)
1910. október 2. A sajtó beszámol arról, hogy Weiner Sándor takácsi *nagyvendéglős* fia eljegyezte a Nagymórichidán lakó Weisz Franciskát. (PL 1910. október 2. 5.)
1911. március 5. Elhunyt Vincze Julianna (kb. 1851–1911) *magánzó*, aki „ezelőtt cseléd, szakácsné volt Budapesten.” (VII. sz. ref. akv. 173.)
1911. július 10. Tüdőbajban elhunyt Győri Gábor 33 éves *vasúti ór*, aki Takácsiban a 233. számú házban lakott. (VII. sz. ref. akv. 173.)
1912. június 23. A mai napon 4 gyermeke és számos unokája körében ünnepelte ünnepelte Guttman Ignác volt *kocsmáros* és felesége, Steiner Erzsébet házasságuk 50. évfordulóját. Házasságuk megkötése óta a községben laknak, ahol puritán jellemük miatt közszeretnek örvendenek. (PL 1912. június 23. 4.)
1913. december 14. A Pápai Lapok hírül adta, hogy a múlt keddi napon Takácsiból eltűnt Szabó Sándor evangélikus *tanító*, aki az utóbbi időben a *postamesteri* tisztséget is betöltötte. Feltehetően csalást követett el, s Amerikába távozott. (PL 1913. december 14. 5.)
1914. november 24. Tüdőbajban elhunyt Borsos Gábor 61 éves nyugalmazott *vasutas*. (VII. sz. ref. akv. 177.)

HUDI JÓZSEF